

HALLINTOVALIOKUNNAN LAUSUNTO 18/2005 vp

**Valtioneuvoston selvitys komission esityksistä
koskien alueellisia valtiontukia ja rakennera-
hastojen käyttöä investointien osarahoituksena
— Suomen kanta**

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 23 päivänä syyskuuta 2005 lähettänyt jatkokirjelmän 3. KTM 22.09.2005 asiassa E 58/2004 vp hallintovaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

- ylitarkastaja Kari Virtanen, kauppa- ja teollisuusministeriö
- neuvotteleva virkamies Jussi Ylilahti, sisäasiainministeriö
- johtaja Keijo Sahrman, Suomen Kuntaliitto.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

Viitetiedot

Valiokunta on aikaisemmin antanut asiasta lausunnot HaVL 21/2004 vp ja HaVL 7/2005 vp.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Asiassa on kysymys komission laatimasta luonnoksesta Aluetuen suuntaviivat -asiakirjaksi, joka määrittelee aluetukikelpoisten alueiden valintakriteerit sekä hyväksyttävien tukiohjelmien (investointi- ja toimintatuet) peruseriaatteet vuosille 2007—2013. Aluetuen suuntaviivat koskevat kansallisista varoista myönnettävää tukea. Sikäli kuin EU-säännökset mahdollistavat rakennerahastovarojen käytön investointien osarahoituksena, aluetuen suuntaviivoja sovelletaan myös niiltä osin.

Suomen voimassa oleva kanta perustuu EU-ministerivaliokunnan 18.2.2005 toimintalinjukseen, johon suuri valiokunta erikoisvaliokuntien lausuntojen mukaisesti on yhtynyt

4.3.2005. Komissio on julkaissut heinäkuussa 2005 uuden luonnoksen asiakirjasta. Arvion mukaan uuden luonnoksen valossa valtaosa Suomen tavoitteista toteutuisi, mutta kaikkien keskeisten Suomen tavoitteiden toteutumiseksi komission luonnokseen tarvittaisiin eräitä muutoksia ja täsmennyksiä. EU-ministerivaliokunta on tämän johdosta 23.9.2005 täsmentänyt voimassa olevaa toimintalinjaa.

Valtioneuvoston kanta

EU-ministerivaliokunnan 23.9.2005 tekemät täsmennykset Suomen kantaan:

1. Harvan asutuksen 87.3.c-alue: Suomi on pääosin tyytyväinen komission esitykseen aluetukikelpoisten alueiden määrittelystä. Komis-

sion esitys antaa jäsenmaille riittävästi harkintavaltaa aluetukikelpoisten alueiden valinnassa.

Suomi kuitenkin edelleen katsoo, että harvan asutuksen (väestötiheys $< 12,5$ as / km²) määrittelytasona tulisi olla joko NUTS II- tai NUTS III-taso siten, että jäsenvaltio voisi päättää kumpaa tasoa sovelletaan.

Suomi katsoo, että väestötiheys tulisi laskea suhteessa alueiden kokonaispinta-alaan, ei maapinta-alaan.

Jotta paikalliset erityisolosuhteet tukialueiden määrittelyssä voitaisiin ottaa paremmin huomioon, Suomi esittää, että kohdan 27 soveltamiskriteeriä eli 20 000 asukkaan vähimmäispeittoa pienennetään, esimerkiksi 15 000 asukkaaseen.

2. Toimintatuet: Suomi kannattaa komission esitystä toimintatuiksi.

3. Korotettu investointituen tuki-intensiteetti vähiten asutuilla alueilla: Kyseisen investointituen korotettu taso olisi perusteltua ottaen huomioon syrjäisimpien alueiden erityisongelmat. Tämän vuoksi esitetään, että Suomen aiempi kanta toistetaan perusteluineen seuraavasti: "Vähiten asutuilla alueilla tulisi olla mahdollista myöntää myös investointitukea korotetulla tukitasolla (esim. 10 prosenttiyksikön bonus) suhteessa harvaanasutun c-alueen yleiseen tukitasoon."

4. Muita Suomen yksityiskohtaisia linjauksia aluetukisuuntaviivojen uudistamisesta:

4.1. Kannatamme komission esitystä uudesta tukimuodosta käynnistysvaiheen pienyrityksille. Esityksessä on erityisesti merkille pantavaa se, että ensimmäistä kertaa otettaisiin käyttöön pelkän tuki-intensiteetin lisäksi myös euromääräinen tukikatto yritystasolla.

Komission esityksessä hyväksyttävien kustannusten kirjo olisi hyvin laaja ulottuen myös toimintatuen tyyppisiin kustannuksiin. Esitetty melko alhainen tuki-intensiteetti vähentäisi riskiä kilpailuvääristymistä.

Katsomme lisäksi, että tukea tulisi voida myöntää myös tukikelpoisten alueiden ulkopuolella. Tällöin olisi loogista, että sekä tuki-inten-

siteetti että tuen enimmäismäärä olisi tukialueilla jonkin verran muita alueita korkeampi.

4.2. Koska suurten yritysten investointituet ovat eittämättä eniten kilpailua vääristävien tukien kategoriassa, esitetään, että Suomen kannassa toistetaan kyseinen kanta perusteluineen sellaisenaan seuraavasti: "Suomi katsoo samalla, että suuryrityksille kohdistettava investointituki tulisi rajata esimerkiksi 30 prosenttiin aluetuen kokonaismäärästä jäsenvaltiotasolla. Esitys on linjassa Tukholman ja Barcelonan neuvoston tavoitteiden kanssa eniten kilpailua vääristävien tukien määrän vähentämiseksi. Suomi kannattaa myös sitä, että "monialaiset puitteet suurista investointihankkeista" sisällytetään tulevaan aluetuen suuntaviivasääntöön. Sääntöä voitaisiin jopa tiukentaa siten, että investointituelle asetettaisiin hankekohtainen euromääräinen maksimimäärä."

4.3. Komission esittämä kahden vuoden ajanjakso ei ole riittävä aika alueille sopeutua uusiin tuen myöntämisen tiukentuneisiin periaatteisiin. Tästä syystä esitetään toistettavan Suomen nykyinen kanta perusteluineen sellaisenaan seuraavasti: "Suomi esittää, että nykyisille 87.3.a-alueen mukaisille tuleville c-alueille olisi nyky säännön mukainen toimintatuki voimassa viiden vuoden siirtymäkauden ajan. Toimintatuki olisi perusteltu siirtymäkauden järjestely alueen sopeutuessa uuteen tilanteeseen."

4.4. Koska seuraavat kysymykset ovat edelleen keskeisiä, esitetään, että Suomen kanta toistetaan sellaisenaan seuraavasti: "Lisäksi Suomi tukee aluetuen ryhmäpoikkeussäännön käyttöönottamista. Komission esitys on perusteltua hallinnollisten menettelyjen keventämiseksi tilanteissa, joissa kilpailun vääristymän uhka on vähäinen. Esimerkiksi kuljetustoiminnan kuljetustuki vähän kilpailua vääristävänä tukimuotona tulisi sisällyttää ryhmäpoikkeuksen soveltamisalaan. Suomi ehdottaa kuitenkin, että komission esitys tilapäistuesta (4. kategoria) jäisi ryhmäpoikkeuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

Samoin bruttointensiteetin käyttö nykyisen netto-käsitteen sijaan on perusteltua."

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valtioneuvoston kirjelmä koskee komission luonnosta alueellisia valtioneuvostokirjelmia koskeviksi suuntaviivoiksi vuosille 2007—2013. Hallintovaliokunta on antanut asiasta sen aiemmissa vaiheissa lausunnot HaVL 21/2004 vp ja HaVL 7/2005 vp.

Komissio on antanut heinäkuussa 2005 viimeisimmän luonnoksen suuntaviivoista. Hallintovaliokunta toteaa tyytyväisyydellä, että komission ehdotus on kehittynyt myönteiseen suuntaan ja siinä on otettu huomioon useita seikkoja, joita valiokunta on lausunnoissaan painottanut. Suomen keskeisten tavoitteiden toteutumisen kannalta eräät tarkennukset ovat kuitenkin vielä tarpeen. Valtioneuvoston kirjelmästä ilmenevistä syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää Suomen kannan täsmennyksiä tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota eduskuntakäsittelyyn varatun ajan niukkuuteen.

Valiokunta pitää myönteisenä sitä, että ehdotetut tukikelpoisten alueiden määrittelykriteerit tuovat aikaisempaa enemmän joustavuutta nimettäessä alueita aluetukikartalle. Valiokunta toteaa, että komission esitys antaa valtioneuvostolle laajat soveltamismahdollisuudet alueiden valinnassa, miltä osin valiokunta viittaa valtioneuvoston kirjelmään.

Valiokunta painottaa harvan asutuksen kriteerin merkitystä Suomen kannalta erityisesti pitkällä tähtäyksellä. Valiokunnan näkemyksen mukaan väestötiheyttä tulisi kehittää aluekehityksen kriteerinä tasaveroiseksi kriteeriksi bkt- ja työllisyyskriteerien rinnalle. Valiokunta tukee Suomen tavoitteita harvan asutuksen määrittelytason suhteen. Saadun selvityksen mukaan Suomen kannalta, erityisesti pitkän aikavälin nä-

kökulmasta, NUTS II -taso on edelleen tavoittelemisen arvoinen. Valiokunta pitää edelleen perusteltuna, että väestötiheys laskettaisiin kokonaispinta-alan mukaan, jolloin voidaan paremmin ottaa huomioon vesistöisyyden aiheuttamat maantieteelliset haitat elinkeinotoiminnalle ja yhdyskuntarakenteen ylläpidolle.

Valiokunta pitää valtioneuvoston tavoin komission ehdotusta toimintatuiksi, kuljetustuki mukaan luettuna, kannatettavana. Kullekin alueelle luontaiset elinkeinot ovat tärkeitä ja tukijärjestelmien tulee ottaa tämä huomioon. Ehdotus on harvaan asuttujen alueiden yritystoiminnan edellytysten ja työpaikkojen lisäämisen kannalta oikeasuuntainen.

Valiokunta näkee erittäin myönteisenä komission ehdotuksen uudelaudesta, aloittavien yritysten tuesta. Erityisesti innovatiivisten kasvuyritysten synnyttäminen ja auttaminen kasvun alkuun on maan elinkeinorakenteen tasapainon ja uusien työpaikkojen luomisen kannalta tärkeää. Valiokunta katsoo, että aloittavien yritysten tukea tulisi voida myöntää myös aluetukikelpoisten alueiden ulkopuolella. Yrityskannan uudistuminen on tärkeää myös näiden alueiden kehityksen kannalta, eivätkä aloittavien yritysten ongelmat ole riippuvaisia pelkästään yritysten maantieteellisestä sijainnista. Valiokunta toteaa, että uuden tukimuodon hyödyntäminen edellyttää luonnollisesti, että myös valtion talousarviossa varaudutaan sen käyttöön.

Lausunto

Lausuntonaan hallintovaliokunta ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

HaVL 18/2005 vp — E 58/2004 vp

Helsingissä 30 päivänä syyskuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Matti Väistö /kesk	Lauri Kähkönen /sd
vpj.	Veijo Puhjo /vas	Kari Kärkkäinen /kd
jäs.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Lauri Oinonen /kesk
	Nils-Anders Granvik /r	Heli Paasio /sd
	Lasse Hautala /kesk	Satu Taiveaho /sd
	Hannu Hoskonen /kesk	Tapani Tölli /kesk
	Jyrki Kasvi /vihr	Ahti Vielma /kok
	Esko Kurvinen /kok	Tuula Väättäinen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne.